

KOSTAJAT

(Jatkoa.)

Kerttu alkoi hänen kiihkoisten sanojensa johdosta tuntea rinnassaan ahdistusta; mielessä alkoi herätä outoja aavituksia. Hän alkoi puhua sulhaselleen hyvästä kohtelusta, jota punitsevat vallassaoloaikanaan olivat osoittaneet Metsolan väkeä ja koko kylän asukkaita kohtaan — pyytään lopuksi sulholtaan lupauksen, että hän toiminnassaan noudattaisi oikeudenmukaisuutta ja armahtavuutta voittettuja kohtaan. — Harald ei hennyntunut lupausta kieltää — mutta Kerttu näki, miten vastenmielisesti Harald sen antoi. Siksi ei lupaus kyennytäkään Kerttua tyyntymään.

Haraldin lähdettyä vaivasivat rauhottomat ajatukset häntä yhä; vielä vuoteellaankin hän valvoi pitkät ajat, outojen aavistusten risteillä mielessä...

Palvelusväen pirtissä ei nukkunut siinä yönä juuri ensinkään. Jo illan kuluessa saatiin kuulla useiden alustalaisten ja muiden tunnettujen työläistöverien kotona tapahtuneista tarkastuksista ja vangitsemisista. — Lükuttiin alakuloinen ilme kasvoilla ja vain kuiskaten vaihdettiin sanoja.

Erityisesti oltiin huolissa Paavosta. Hänestä pitivät kaikki palvelustoverit ja hänen huomattava toimensa punaisten aikana — hän oli ollut esikunnan kirjuriina — antoi alakuloisille mielille suuresti huolestumisen aiheita. Illanhämyssä hän vielä sentään oli vapaana käynyt väenpirtissä — tuokion viivytyään taas lähtenyt kotimilleen.

Paavo oli ollut vakavan, mieltävän näköinen. — Aili, joka illan kuluessa usein käydä sipasi pirtissä, näki hänet ohimennen, Paavon lähtessä kotiinsa. Paavon alakuloisuus ja hänen surunvoittoinen hymynsä, kun hän melkein kuiskaten lausui Ailille "hyvää yötä!" — koski Ailiin niin, ettei hän jaksanut itkuun pidättää. Ja kun Aili sitten myöhemmällä taas kävi pirtissä, kuuli hän hiljaisista lauseista katkonaisia kohtia, jotka koskivat hänen tuskallisesti, häiriten tykkäänään hänen mielenrauhansa. Hän alkoi kysyä, mistä oli kysymys; ja hän pelkäsi Paavon puolesta. Ailille koitui uneton yö eteen...

Aamun koittaessa alkoi Metsolan pirttiin saapua useita surun valtaamia alustalaisia, itkettynein silmin. Heillä oli huonoja uutisia. Kaikkien kodista oli viety joku rakastettu yöllä — ties minne.

Kerttu ja emäntä, saatuaan kuulla asiasta, kutsuivat onnettomat luokseen ja koettivat parhaansa mukaan lohduttaa valaa heihin toivoa. — Mutta missä oli Aili? — Häntä ei näkynyt missään.

Jo varhain, kun nouseva aurinko kunnaita kultasi ja lintuset virittivät namuvirtensä — pakotti selittämätön tunne, sama joka unettomuudella yönkin vaivasi, hänet hiipimään vuoteelta. Kevyesti puettuaan hän juoksi lähimökille — Paavon kotiin. — Ovi oli auki. Aili astui sisään. — Mökissä nauti jo suru. Paavo oli viety lähes tunti sitten...

Vanha vaimo istui ikkunapenkillä itkien — ja takan ääressä istui vanhus murtuneena, harmahtava pää käsien varassa.

Aili ymmärsi heti, että se, mistä palvelusväki illalla oli kuiskaten puhunut ja mitä hän koko yön oli pelännyt — oli nyt tapahtunut.

Hän olisi tahtonut murtuneita vankuksia lohduttaa — mutta ei jaksanut. Puraakseen itkemään hän juoksi vaimon syliin ja kätkei päänsä hänen helmaansa.

Hellästi silitti vaimo vapisevalla kädellään tytön päätä — kyynelhelmien virratessa kalpeiden kasvojen uurtelta myöten Ailin vaaleaan, tuuheaan tukkaan...

IV.

Rantakylän keskellä, valtatie varrella, kohoavat Toivolän kartanon kaksikerroksiset kivimuurit. Upeat puistikot ja laajat viljavainiot ympäröivät rakennuksia joka taholta.

Kartanon herra on yli viidenkymmenen ja rouva parisen vuotta nuorempi.

Lapsia on kolme: Harry, vanhempi poika oleilee ulkomailla; nuorempi poika Harald ja Fan, veljensä nuorempi tytär — ovat kotona. Kotielämä on ylellistä, kodin henki, sekä sisään että ulospäin, ylimyksellistä. — Tänä keväänä yönä näkyi kartanossa entistä vilkkaampaa liikettä.

Valkoisten päämaja majaili kartanossa. Ensimmäisen kerroksen iso sali sekä pari muuta hienosti kalustettua huonetta oli esikunnan käytettävänä, syrjäpöydällä olevassa puurakennuksessa majailivat sotilaat — ja puurakennuksen alla sijaitseva kellari oli vankilana.

Kosteiden seinien ympäröivä holvi oli illan ja yön aikana kerääntynyt melkoisen täyteen työläisiä. Mielellä olivat jännittyneet — odotettiin aamun valkenemista ja sen mukana saapuvaa tutkintoa. — Paljoa ei puhuttu — sitä enemmän ajateltiin. Pimeys vallitsi. — Jännityksellä kuunneltiin vähänväliä uudistuvaa hälinää, joka lähenei — ja kun ovi aukeni, oltiin uteliaita tietämään kuka vastatullut oli, joka oli joutunut saman kohtalon alaiseksi.

Taas lähenivät askeleet ovea — hälinää ja avaimien kalinaa kuului. — Ovi aukeni ja sisään työnnettiin uusi tulokas.

"Vai tuli Metsolan Paavonkin vuro", kuului eräs lähellä oleva lausuvan.

Metsolan Paavo — jokainen tunsi hänet kuin veljensä. Kysymyksiä alkoi sataa hänelle joka taholta. Paavo tiedettiin järkevaksi asioita tuntevaksi — ja hänen vastauksilleen annettiin tavallista suurempaa arvoa. — Paavo käyttikin vaikutusvaltaansa oikein. Hän puhui tovereilleen rohkaisevasti kehoittaen heitä säilyttämään tyyneytensä ja tutkintotilaisuudessa esiintymään arvokkaasti ja asiallisesti.

Useiden mielessä hän kykenikin toivon säteen herättämään — ja niin jäätin odottamaan tutkinnolle käskyä, keskustelun jatkuessa hiljaa piimeässä ympäristössä.

V.

Aurinko oli kohonnut verrattain korkealle, kun edellisenä iltapäivänä valittu esikunta kokoontui suureen saliin tehtävänsä aloittamaan.

Juomingit olivat illalla kestäneet myöhäiseen, joka liiankin hyvin näkyi herrojen sameista silmistä ja pöyhöntyneistä kasvoista. Aluksi juotiin kolme, neljä totia, tunnelman kohottamiseksi — sitte alkoi työ.

Esikunta oli sotilashenkilöistä koostunut, puheenjohtajana toimi — Harald Toivola. Valmistavat toimenpiteet oli ennakolta tehty, menettelytavoista sovittu. Alikerrassa oleva pieni sivuhuone oli varustettu runsaalla vartiostolla; siinä vietäisiin

"pahimmat" — joiden tuomiosta oli samaten etukäteen päätetty. — Yksittellen tuotiin kellarista "tutkittavat" esikunnan eteen. Useat aivan mykistyivät sen hirmuisen syytösten edessä, joka heidän ylitsensä vyöryi. Raakojen uhkausten edessä — revolverit ojentuivat useasti tutkittavan rintaa kohden ja lyöntejäkään ei säästetty — eivät useimmat kyenneet sanallakaan puolustautumaan.

Ankarimpana painostajana ja lyöntien antajana esiintyi Harald-maisteri. — Päivä kului tutkintojen ja ryyppyjen vaihdellessa. Sivukoppikin alkoi saada asukkaita.

Hieman jämästä puolenpäivän kutsuttiin Paavo tutkinnolle.

Hän esiintyi tyyneesti, miehikkäästi. Uhkautseksaan eivät voineet häntä säikäyttää.

Kun häneltä kysyttiin: "Minkätähden otitte vastaan punaisten tarjouman tehtävään?" hän vastasi: "Pienestä pitäin olen köyhien keskuudessa elänyt ja vaikka en suoranaisesti ole joutunut nälkää näkemään, oien ympärilläni sitä siksi runsaasti saanut nähdä, että olen oppinut tuntemaan sen sorronalaisen aseman, missä köyhälistö halki aikojen on virunut. Väärin vallitsevien taholta paisui viimein niin räikeäksi, että köyhälistö oppi lopulta tuntemaan asemansa — ja se nousi taisteluun, karistaakseen harteiltansa sorron ikeen. Se aikoi saavuttaa päämääränsä rauhallisilla taistelukeinoilla. Te ette sitä sallineet! Te turvaudutte aseelliseen väkivaltaan, aikoen sen avulla köyhälistön pyrkimykset murskata. Köyhälistöllä ei ollut muuta mahdollisuutta kuin vaipea orjuuden alle tahi vastata väkivaltaan väkivallalla. Oli kysymys kuolemasta tai olemassaolosta. Köyhälistö tunsi liiankin hyvin mitä orjuus merkitsi — ja se ei siihen alistunut. Te pakotteitte sen tarttumaan aseisiin! Ja kun siis sitä mikä tuli, ei voitu välttää, oli jokaisen rehellisen työläisen täytettävä velvollisuutensa ja liityttävä mukaan. Tahdoin käydä rehellisestä työläisestä; siksi kuuntelin kutsunusta ja astuin tehtävään. Toiminnallani olen pyrkinyt aatteeni jaloksi pyrkimyksiä kirkastamaan — kaikki sivupyytteet ovat minulle olleet vieraita. Yksinkertaisesti: täytin velvollisuuteni! — Enempää ei minulla ole kysymyksenne vastaamista."

Hän silmäili ympärilleen — sanat olivat kaikuneet kuuroille korville Näihin humalaisiin tuomareihin ei hänen miehikas esiintymisensä kyennyt vaikuttamaan. Hänet käskettiin ulos. — Hetken kuluttua ilmestyi Harald ovelle, lausuen vartiomiehille: "Selvää on" — Paavo vietiin sivukoppiin. Astuessaan sisään hän ymmärsi astuvansa "kuoleman koppisiin." Kohtalo selvisi hänelle täydellisesti.

Hänen saapuessaan oli kopissa kolme toveria — iltapäivällä lisääntyä luku vielä kahdella.

Toverit olivat murtuneita, hekin aavistivat jotain pahempaa olevan kysymyksessä. — Paavo rohkaisi heitä, puhuen heitä nyt kohtaavasta kohtalosta ja sen merkityksestä, kehoittaen heitä kulkemaan rohkeina kuoleman portista.

"Jälkimaailma on kuolemamme kostava ja suorittava meiltä kesken jääneen työn loppuun!" lausui hän lopuksi.

Sitte hän vetäytyi eräseen nurkkaan yksinäisyyteen — valmistukseen ottamaan vastaan kuolemaa, joka saattoi tulla millä hetkellä tahansa. —

Hän otti esiin pienen muistikirjansa, joka oli säilynyt pintapuolisesta tarkastuksesta, ja alkoi sen lehdille kirjoittaa jäähyväisiä elämälle.

Hän osoitti lehdet "Kerutu Metsolalle." — Kirjoitus koski ensin tavallista selostelua tutkinnosta, sen kuluista ja tuloksesta y. m. Vähitellen hän lämpeni; kynä alkoi kulkea kuin salaperäisen käden kulettamana — se puhui elämän syvää kieltä. — Loppuun hän kirjoitti jäähyväiset rakkaille vanhemmilleen, tovereilleen ja ystävilleen. Hän kirjoitti kuolevansa tyyneellä mielellä, ilman pelkoa — tietoisena, ettei hänen kuolemansa ollut turha. —

"Jatkakaa taistelua! Eläköön köyhälistön voitto!" näihin sanoihin loppu kirjoitus.

Eräälle yksinäiselle lehdelle hän piirsi "Aili Metsola" otsikon alle sanat: "Hyvästi, pikku Ailini! Elä hyväälle, kaava kaikelle kauniille. Rakasta köyhiä, auta avuttomia, puolusta jolettuja — siten olet onnisi löytävä. Viimeinen tervehdys pikku Ailille — kuolevalta pikku Paavolta."

Hän jäi mietteisiinsä istumaan — silmässä kiiltä kirkas, yksinäinen kyynel... (Jatk.)

ROTTIA JA HIIRIÄ

hävitetään tieteellisesti. Ensimmäisen kerran tämä uusi keksintö tarjotaan, hävittäkseen rotat ja hiiret kuten taikavoimalla. Ottamalla käytäntöön tämän ihmeellisen rotta- ja hiirisyötin, suojelette kananpoikanne ja munat jotka ne särkisivät, viljan jonka ne tuhoavat; muistakaa ettei tämä vahingotto kanoja, koiria, kissoja, sikoja, lemmiä, taikka hevosiä, vaan tuottaa varman kuoleman rotille, hiirille ja maamyrrillekin vainoilla. Se on ihmeellisen tehoinen, rottien keskuuteen leviää hirmu, ne pakenevat ulkopuolelle kuolemaan, ei jää jälkeen hajuakaan, eikä tarvitse käsitellä kuolleita rotia. Rotat syövät syötin ja levittävät tartunnan toisiansa ja siten kaikki kuolevat. Lähettäkää meille \$2.00, niin me postitamme kyllin tätä myrkyä puhdistakseen talonne ja navettanne. Alkää viivytellä, vaan kirjottakaa meille nyt heti. Asiamiehiä halutaan.

Tarvitsemme asiamiehiä jokaiselle paikkakunnalle, voitte ansaita aina \$25.00 päivässä, myydessänne rotanmyrkyä; muistakaa — tämä on juuri laekettu markkinoille, joten sitä ei vielä ole kenelläkään, se on helposti kaupaksi käyvä.

Osoite: KINSELLS PRODUCTS CO., Dept. C, 4324 Kenmore Ave., Chicago, Illinois.

ARVOISAT NAISET

Haluatteko ansaita \$5:ää \$20:een viikossa lomahetkinne. Lähettämällä meille tämän ilmoituksen, 2c postimerkin sekä nimenne ja osoitteenne, niin me osoitamme miten voitte sen tehdä. Miellyttävää tointa työille samoin kuin misikillekin.

Kirjoittakaa heti osoitteilla. RELIABLE SALES CO. Box 2143, TAMPA, FLA.

JOS OLETTE KIPEÄ

Pyytäkää VAPAA 5 LÄÄKEKIRJA — No. 5

Sillä on yli 25 vuoden ja näiden kautta ollut käyttöä. Kun myöskin täydellisen luottelu nomenklatuuria, kotimäkköä. Mista jollain voi itse valita sopivan lääkkeen ruuillien, samaten myöskin lääkkeitten luontu y. m.

Lääkkeet eivät ole potentiaalisesti vaan toisinaan valmistettu, jolla Suomessa on jo käytetty monia kymmeniä vuosia.

Tämän kirjan saatte vapaasti ja pitävät sen oita jokaisessa suomalaisessa kotoon, sillä ette tiedä koska sitä tarvitsitte, varokaa hembuulilääkkeitä ja hembuulilääkkeitä.

—Lignellin Apteekki on suurin—

—Suom. Apteekkilike Yhtyväisliikese—

P. A. LIGNELL CO., Superior, Wis.